

Canto cambiaron os tempos! A prosperidade das garzas

Xosé Salvadores Covas*

Garza en modo antena no auditorio de Santiago de Compostela · Xosé Salvadores

Hai moitos, moitos anos, na década dos 70, en conversa distendida de cazadores, oía que eles tiraban e mataban, non sei dicir polo que, a unhas aves grandes que había nas beiras do río. Lémbrome porque daquela eu empezaba a interesarme polos paxaros e como nunca vira ningunha ave de tal porte, asombrado escoitaba aquelas anécdotas e desexaba velas nalgún momento. Non quero mentir, pero a memoria dime que, daquela, deducía eu que deberían ser garzas, pero, nin eu estaba seguro, nin aqueles escopeteiros sabían de quen falaban e moito menos lle sabían o nome.

Logo, en Carballo, escoitei a Farruco, na década dos 80, contar como ás xunqueiras de Baldaio chegaban, ás veces, aves grandes, e que era moi doado cazalas porque permitían achegarse a elas e podían darlle cun pau. Estaba, pois, normalizado naquela cultura que se podía matar libremente a todo bicho que se movera, sen preocuparse polo presente e futuro das especies, que se consideraban interminábeis, eternas.

Naqueles anos non era frecuente ver garzas. Supoño que tiña que ver co grande número e disposición dos cazadores e a xustificada desconfianza dos humanos por parte das poucas que había. Daquela empecei a recoñecerlas en voo, ao levar, cunha postura característica, o seu longo pescozo recollido formando un “s”, postura que as diferencia das outras especies do mesmo tamaño e que as fai inconfundíbeis.

Pousadas, as garzas teñen unha silueta que, como todas as que teñen pernas longas, as fai moi elegantes.

Teñen un corpo ben proporcionado, cun peteiro aguza-do, con forma de puñal, que as delata como expertas depredadoras.

A pesar de teren un corpo tan aparente aínda non hai moita xente que as identifica, pero, a cada paso, son máis as persoas interesadas no mundo da ornitología, e como o comportamento dos humanos mellorou, elas van facéndose máis confiadas e achéganse aos espazos habitados por nós. Impensábel hai uns anos, a fina figura da garza véemola cada vez máis próxima (coma outras moitas especies), aínda que conserva as lóxicas reservas de quen foi perseguida sen motivo aparente.

Gosta a garza dos lugares húmidos e andan polos ríos (foces e encoros incluídos), por prados anegados, lagoas, etc. Come peixes, anfibios, réptiles, non despreza micromamíferos e polos doutras aves, e, loxicamente, ao non ser nada escrupulosa, tamén consome a proteína dos insectos.

Hoxe, moitas garzas do norte veñen pasar aquí o inverno xunto coas que son autóctonas e están en expansión desde hai varios anos. Por veces xúntanse en colonias que poden ter varias dúcias de exemplares, como as que eu tiña visto en Carballo.

Hai varios tipos de garzas. Eu estou a referirme á máis común, á que máis vemos, a *Ardea cinerea*, esa que combina tan ben o gris co branco e loce unha longa crista negra, pero agardo que todas as demais garzas tamén se fagan abondosas e poidamos gozar delas durante todo o ano.

Pasaron moitos anos para min, pero, para a historia da humanidade apenas un instante. Nestes últimos 50 anos a cultura occidental cambiou radicalmente, ao medrar a conciencia e a forma de relacionarse coa natureza; pasouse dunha depredación salvaxe e sen control a un respecto e unha visión global que pon límites ao que podemos sacarlle a este mundo, que ten un espazo cuantificábel e finito. Quedan, evidentemente, salvaxes que non queren entender o que a ciencia ten demostrado con respecto ao desastre ambiental que vivimos, pero “bolsonaros” e extremistas de dereitas de toda pelaxe, toureiros, cazadores e os que andan depredando o mar teñen que vir ao rego e entender que as contas non dan, e que hai que tomar medidas radicais e custosas se se quere manter o medio natural; tamén para que nós, como especie, poidamos seguir prosperando.

A garza, neste conto, salvouse, pero é infelizmente unha excepción. É longa a lista doutras especies en perigo, polo que hai que insistir até a saciedade en que temos que seguir aumentando o entendemento de como funciona o mundo e o papel de responsábeis na marcha do planeta que neste momento temos conquistado. Agardemos que triunfe a intelixencia para, como colectivo, vivir en harmonía coa natureza.